

Laidiens: 27.07.2007., Nr. 121

Ministru kabineta noteikumi Nr.502

Rīgā 2007.gada 17.jūlijā (prot. Nr.41 25.§)

Dārzeņu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi

Izdoti saskaņā ar Sēklu aprites likuma 2.panta 1.punkta "a" apakšpunktu

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka dārzeņu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtību šo noteikumu 1.pielikumā minētajām dārzeņu sugām, kuras paredzētas lauksaimniecības produkcijas ražošanai.

II. Sēklu kategorijas

2. Sēklas iedala šādās kategorijās:

2.1. izlases sēklas (IS);

2.2. pirmsbāzes sēklas (PB);

2.3. bāzes sēklas (B);

2.4. sertificētas sēklas (C);

2.5. standartsēklas (ST).

3. Izlases sēklas (IS) ir neliels sēklu daudzums, kas nodrošina šķirnes īpašību saglabāšanu vairākās paaudzēs. Selekcionārs vai šķirnes uzturētājs šīs sēklas iegūst, ievērojot šķirnes uzturēšanas shēmu. Pēc selekcionāra vai šķirnes uzturētāja iniciatīvas var veikt izlases sēklu sertifikāciju, lai noteiktu to faktisko kvalitāti.

4. Pirmsbāzes sēklas (PB) ir sēklas, kas:

4.1. izaudzētas no izlases sēklām selekcionāra vai šķirnes uzturētāja uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;

4.2. paredzētas bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklu ražošanai;

4.3. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām vai saskaņā ar speciālu norādi arī pirmsbāzes sēklām noteiktajām prasībām;

4.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

5. Bāzes sēklas (B) ir sēklas, kas:

5.1. iegūtas no pirmsbāzes sēklām vai tieši no izlases sēklām;

- 5.2. audzētas selekcionāra vai šķirnes uzturētāja uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;
- 5.3. paredzētas sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklu ražošanai;
- 5.4. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām noteiktajām prasībām;
- 5.5. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

6. Sertificētas sēklas (C) ir sēklas, kas:

- 6.1. iegūtas tieši no bāzes sēklām (pēc selekcionāra vai šķirnes pārstāvja vēlmes, bet, ja nav selekcionāra, pēc šķirnes uzturētāja vēlmes, – arī no augstākas kategorijas sēklām);
- 6.2. paredzētas galvenokārt dārzeņu ražošanai;
- 6.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām noteiktajām prasībām;
- 6.4. visā sēklu audzēšanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

7. Standartsēklas (ST) ir sēklas, kas:

- 7.1. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām noteiktajām šķirnes tīrības prasībām;
- 7.2. atbilst šajos noteikumos standartsēklām noteiktajām prasībām;
- 7.3. paredzētas galvenokārt dārzeņu ražošanai;
- 7.4. pakļautas Valsts augu aizsardzības dienesta pēcpārbaudei.

III. Sēklaudzēšanai noteiktās prasības

8. Katrs sēklaudzētājs var audzēt vienas vai vairāku sugu grupu, šķirņu un kategoriju sēklas, ja sēklaudzētājam ir atbilstoša materiāltehniskā bāze un iespējas nodrošināt, lai dažādu šķirņu vai kategoriju sēklas nesajauktos.

9. Šķirņu sēklaudzēšanas laukus izvieto tikai pēc piemērotiem vismaz divus gadus audzētiem priekšaugiem, nepieļaujot šķirnes tīrības pazemināšanos, slimību un kaitēkļu izplatīšanos. Siltumnīcā pieļaujama sēklaudzēšana vairākus gadus pēc kārtas, ja tiek veikta dezinfekcija un substrāta maiņa. Augu maiņu sēklaudzēšanas laukos pa gadiem un siltumnīcā veiktos pasākumus ieraksta lauku vēstures grāmatā.

10. Atklātā laukā minimālie attālumi starp atsevišķiem sēklaudzēšanas sējumiem un stādījumiem (turpmāk – sējumi), radniecīgiem kultūraugiem un savvaļas augiem ir noteikti šo noteikumu 2.pielikumā. Starp pašapputes sugu sējumiem un vienas pašapputes sugas dažādu šķirņu un kategoriju sējumiem minimālie attālumi nav mazāki par 0,5 m.

11. Minimālie attālumi neattiecas uz sējumiem, kuriem ir nodrošināta pilnīga aizsardzība pret jebkādu nevēlamu svešapputi, vai sējumiem, kuri ir atdalīti ar fizisku barjeru, kas nodrošina sēklu nesajaukšanos un aiztur slimību, īpaši vīrusu un kaitēkļu, izplatīšanos.

12. Sēklaudzēšanas laukos pieļaujama inficēto un kaitēkļu invadēto augu skaits ir noteikts šo noteikumu 3.pielikumā. Sēklaudzēšanas laukos nav pieļaujama vējauzu (*Avena fatua*, *Avena sterilis*), Ludovika auzu (*Avena ludoviciana*) un augu karantīnas organismu klātbūtne.

13. Ja biešu (*Beta vulgaris L.*) sēklas paredzētas izplatīšanai atbilstošā aizsargājamā zonā, ievēro normatīvajos aktos augu karantīnas jomā noteiktās prasības.

14. Bioloģiskajos sēklaudzēšanas laukos inficētos un kaitēkļu invadētos augus novērtē atbilstoši pieļaujamajam augu skaitam, kas ir noteikts šo noteikumu 3.pielikumā, un ņemot vērā 4.pielikumā norādīto bioloģiskajos sēklaudzēšanas laukos pieļaujamo inficēto un kaitēkļu invadēto augu īpatsvaru.

15. Ja sēklaudzētājam pieder gan bioloģiskās lauksaimniecības saimniecība (vai tās daļa), gan saimniecība (vai tās daļa), kurā ražo konvencionālās dārzeņu sugu sēklas, bioloģiskās lauksaimniecības saimniecībā iegūst tās pašas šķirnes sēklas, kādas iegūst konvencionālās lauksaimniecības saimniecībā (vai tās daļā), ja:

15.1. ir izpildītas Padomes 1991.gada 24.jūnija Regulas (EEK) Nr.2092/91 par lauksaimniecības produktu bioloģisku ražošanu un norādēm par to uz lauksaimniecības produktiem un pārtikas produktiem (turpmāk – Padomes regula Nr.2092/91) prasības;

15.2. sēklaudzētājs kārtējā gadā ir iesniedzis normatīvajos aktos par bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtību noteiktajā kontroles institūcijā deklarāciju, kura ir minēta Padomes regulas Nr.2092/91 III pielikuma vispārīgo noteikumu 1. un 3.punktā.

16. Sēklaudzēšanas lauki atdalāmi no citiem sējumiem.

17. Sēklaudzētājs kārtā lauku vēstures grāmatu, norādot lauku izvietojuma shēmu un informāciju par konkrētajā laukā lietoto sēklu, mēslojumu un augu aizsardzības līdzekļiem.

IV. Sēklaudzēšanas lauku apskate

18. Lai novērtētu sēklaudzēšanas lauku vispārīgo stāvokli, to atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām un noteiktu šķirnes tīrību saskaņā ar šo noteikumu 5.pielikumu, veic lauku apskati.

19. Lauku apskati veic Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori (turpmāk – inspektori).

20. Sēklaudzētājs katru gadu pirms sēklu audzēšanas uzsākšanas (viengadīgām kultūrām – ne vēlāk kā līdz 15.aprīlim, divgadīgām un daudzgadīgām kultūrām – ne vēlāk kā līdz 15.jūlijam) iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā sēklaudzēšanas lauku apskates iesniegumu (turpmāk – lauku apskates iesniegums) saskaņā ar šo noteikumu 6.pielikumu. Ja lauku apskates iesniegums tiek iesniegts pēc norādītā termiņa, tam pievieno rakstisku informāciju par termiņa neievērošanas iemesliem.

21. Inspektors, pieņemot lauku apskates iesniegumu:

21.1. pārbauda, vai lauku apskates iesniegumā ir norādīta visa šo noteikumu 6.pielikumā noteiktā informācija;

21.2. novērtē, vai pieteiktajai šķirnei drīkst veikt lauku apskati;

21.3. pārbauda, vai sēklaudzētājam ir reģistrēta licence par attiecīgas aizsargātās šķirnes izmantošanas tiesībām.

22. Pirms lauka apskates inspektors iepazīstas ar sēklu kvalitāti apliecinošiem dokumentiem un ierakstiem lauku vēstures grāmatā.

23. Ja lauku apskates iesniegumā nav norādīta visa šo noteikumu 6.pielikumā minētā informācija vai nav uzrādīti šo noteikumu 21.punktā minētie dokumenti, vai nav reģistrēta licence par attiecīgas aizsargātās šķirnes izmantošanas tiesībām, inspektors triju darbdienu laikā par to rakstiski informē sēklaudzētāju, norādot nepilnības un termiņu trūkumu novēršanai.

24. Izsētās sēklas kvalitāti apliecina:

24.1. Latvijā sertificētajai sēklai – sēklas materiāla iesaiņojuma etiķete ar norādi “Eiropas Savienības tiesību akti” (ja sēkla paredzēta tirdzniecībai) un sēklas sertifikāts;

24.2. izsētajai izlases sēklai, ko šķirnes uzturētājs izsējis turpmākai pavairošanai, – selekcionāra pilnvarojums un šķirnes uzturēšanas shēmas;

24.3. citā Eiropas Savienības dalībvalstī sertificētajai sēklai – sēklas materiāla iesaiņojuma etiķete ar norādi “Eiropas Savienības tiesību akti” un dokuments, kas apliecina iepirkto sēklu daudzumu.

25. Inspektors pieņem lēmumu atteikt lauku apskati un sējumu vai stādījumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu jau pirms lauku apskates, par to triju darbdienu laikā rakstiski informējot sēklaudzētāju, ja:

25.1. norādītajā termiņā netiek novērsti šo noteikumu 23.punktā minētie trūkumi;

25.2. nav izsētās sēklas kvalitāti apliecinošo dokumentu vai tie neatbilst šo noteikumu 23.punkta nosacījumiem;

25.3. pārbaudot ierakstus lauku vēstures grāmatā, ir konstatēti šo noteikumu 9.punkta pārkāpumi vai neatbilstība lauku apskates iesniegumā norādītajai informācijai;

25.4. nav lauku vēstures grāmatas;

25.5. lauku apskates iesniegums iesniegts pēc šo noteikumu 20.punktā norādītā termiņa un augi sasnieguši tādas fenoloģiskās attīstības fāzes, kad vairs nav iespējams konstatēt šķirņu atšķirīgās morfoloģiskās pazīmes.

26. Lauka apskati veic vismaz reizi veģetācijas periodā tādā kultūraugu attīstības fāzē, kad vizuāli vislabāk saskatāmas šķirnes morfoloģiskās īpatnības un visprecīzāk iespējams noteikt šķirnes tīrību, kā arī konstatēt inficētos augus. Lauku apskates laiku un skaitu katrā konkrētā gadījumā nosaka inspektors. Inficēto vai invadēto augu īpatsvaru var vērtēt atsevišķā lauku apskates reizē.

27. Morfoloģisko atbilstību šķirnei nosaka:

27.1. gurķiem, kabačiem, cukini, patisoniem – kad 25 % augu izveidojušies pirmie sēklas augļi;

27.2. bietēm, burkāniem, kāļiem, pastinakiem, sakņu pētersīļiem un selerijām, sakņu cigoriņiem, rutkiem, rāceņiem, turnepšiem – sakņu saimnieciskajā gatavībā;

27.3. melnsaknēm – pirms sakne ir sasniegusi saimniecisko gatavību, bet jau redzamas šķirnei raksturīgās pazīmes;

27.4. galviņkāpostiem un virziņkāpostiem – kad galviņas sasniegušas šķirnei raksturīgu lielumu un blīvumu;

27.5. rožkāpostiem – kad augam saimniecisko gatavību ir sasniegušas ne mazāk kā 50 % galviņu;

27.6. lapu kāpostiem – pilnas lapu rozetes fāzē, pirms sāk dzeltēt apakšējās lapas;

27.7. kolrābjiem – kad stublāja bumbuļa diametrs sasniedzis šķirnei raksturīgo lielumu;

27.8. ķirbjiem, arbūziem, melonēm – bioloģiskajā gatavībā, kad parādās šķirnei raksturīgā krāsa un piebriedušas sēklas;

27.9. ziedkāpostiem un brokoļiem – kad ziedgalviņa pilnībā izveidojusies, bet vēl nav sākusi izirt, lauka apskati atkārtoti veic sēklinieku ziedēšanas sākumā;

27.10. zirņiem, pupiņām, pupām – ziedēšanas laikā un kad pirmās pākstis vai sēklas sasniegušas saimniecisko gatavību;

27.11. lapu pētersīļiem un selerijām, endīvijām, lapu salātiem, spinātiem, skābenēm – kad pilnīgi attīstījusies lapu rozete un atsevišķiem augiem sāk veidoties ziednesis;

27.12. dārza sīpoliem – sīpola pilnīgas izveidošanās fāzē (ārējo zvīņu un sakņu kakliņa iežušanas sākumā);

27.13. rabarberiem, kātu selerijām, mangoldiem – kātu saimnieciskās gatavības fāzē;

27.14. tomātiem, paprikai, baklažāniem – kad vismaz 20 % augu ir gatavi pirmie augļi;

27.15. fenheļiem – saimnieciskajā gatavībā un pirms ziedēšanas;

27.16. Ķīnas (Pekinas) kāpostiem:

27.16.1. lapu šķirnēm – kad izveidojušās pilnas lapu rozetes;

27.16.2. galviņu šķirnēm – masveida galviņu izveidošanās fāzē un ziedēšanas laikā;

27.17. dillēm – saimnieciskā gatavībā un atkārtoti – centrālā čemura sēklu nobrūnēšanas stadijā;

27.18. redīsiem – masveida sakņu paresninājuma izveidošanās fāzē un ziedēšanas laikā.

28. Divgadīgajiem dārzeņiem lauka apskati veic divas reizes:

28.1. pirmo reizi – pirmajā veģetācijas gadā, kad augiem iespējams noteikt morfoloģisko atbilstību šķirnei;

28.2. otro reizi – otrajā veģetācijas gadā pirms ziedēšanas vai ziedēšanas fāzes pašā sākumā, kad nosaka telpiskās izolācijas ievērošanu un augu viendabību pēc morfoloģiskajām pazīmēm un novērtē faktisko sēklinieku stāvokli;

28.3. ja divgadīgo dārzeņu sēklas tiek iegūtas vienā gadā, šo noteikumu 28.1. un 28.2.apakšpunktā minētās lauka apskates veic vienā gadā.

29. Sākot lauka apskati, inspektors:

29.1. apejot laukam pa perimetru, ziedēšanas gadā pārbauda minimālos attālumus starp atsevišķu šķirņu sējumiem vai savvaļas augiem, ar kuriem var notikt svešappute (2.pielikums), un, ja nav ievērota telpiskās izolācijas josla, platības atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamām;

29.2. par šo noteikumu 29.1.apakšpunktā minētajām darbībām izdara attiecīgu ierakstu dārzeņu sēklaudzēšanas lauka apskates primāro datu tabulā un dārzeņu sēklaudzēšanas lauka apskates protokolā;

29.3. pārliecinās par šķirnes identitāti (atbilstību oficiālajam šķirnes morfoloģisko pazīmju aprakstam).

30. Lauku apskates laikā inspektors vispirms pārliecinās par sējumā esošas šķirnes identitāti (atbilstību oficiālajam šķirnes aprakstam). Ja šķirnes identitāte neatbilst pieteiktajam šķirnes nosaukumam, inspektors sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu.

31. Analizējamais augu skaits sēklaudzēšanas sējumos vai stādījumos un augu skaits paraugā norādīts šo noteikumu 7.pielikumā.

32. Paraugu vietas nosaka vienmērīgos attālumos vienu no otra, ejot laukam pa diagonāli.

33. Ja, veicot lauka apskati vai izsēto sēklu dokumentu pārbaudi, konstatē šo noteikumu pārkāpumus vai sējuma neatbilstību vērtējamajai sēklu kategorijai, inspektors sēklu kategoriju samazina līdz atbilstošai kategorijai. Ja trūkumus iespējams novērst, pēc inspektora norādījumu izpildes lauka apskati veic atkārtoti, bet ne vēlāk kā piecas dienas pēc iepriekšējās lauka apskates.

34. Ja sējums neatbilst šo noteikumu 5.pielikumā noteiktajai šķirnes tīrībai un III nodaļā noteiktajām prasībām, inspektors sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu.

35. Ja lauku apskatē konstatēts, ka sējums atbilst šo noteikumu prasībām, inspektors pieņem lēmumu par tā atbilstību attiecīgās kategorijas sēklu ieguvei.